

*de gantsche H. Schrifture*,... Amsterdam: Erven Paulus Aertsz van Ravesteyn, 1644. De bijbel is gebonden in een fraaie band, afkomstig uit de werkplaats van Albertus Magnus en de snede van het boek is verguld en beschilderd. Deze bijbel bevindt zich thans in de universiteitsbibliotheek van de Universiteit van Amsterdam, signatuur <4 B 1>.

<sup>4</sup> A. Baggerman, *Een lot uit de loterij. Het wel en wee van een uitgeversfamilie in de achttiende eeuw*<sup>2</sup>, Den Haag 2001, 60.

<sup>5</sup> Voor een kort (historisch) overzicht van de afdelingen zie C.F. Gronemeijer, *Gedenboek Nederlandsch Bijbelgenootschap 1814-1914, 111-140*, speciaal voor de oprichting en de geschiedenis tot 1914 van de afdeling Groningen, 121-125. De afdeling Groningen was één van de actiefste van het NBG. Het werk van de afdeling werd bijzonder gesteund door de Groningse theologen. Over de houding van de Groninger godgeleerden ten aanzien van de bijbelverspreiding zie J. Vree, *De Groninger godgeleerden. De oorsprong en de eerste periode van hun optreden (1820-1843)*, Kampen 1984, spec. 341-342.

<sup>6</sup> De afdeling Groningen verspreide bijvoorbeeld ook bijbels en nieuwe testamenten onder de in Groningen in garnizoen liggende militairen, onder schippers en zeelieden, gevangenen. Vanaf 1835 werden ook via zondagsscholen bijbels ver-

### *Het Groningse initiatief*

In de bestuursvergadering van 2 juli 1858 van de afdeling Groningen van het Nederlands Bijbelgenootschap werd 'voorgesteld dat bij elke huwelijksinzegening een Bijbel zal worden uitgereikt'.<sup>7</sup> Het voorstel werd aangenomen en ook werd bepaald dat vanaf oktober van dat jaar met de feitelijke uitreiking zou worden begonnen. Op de bestuursvergadering van 1 oktober 1858 werd gemeld dat het doopsgezinde bestuurslid ds. W. Gerhards uit Groningen, als Groningse afgevaardigde naar de jaarlijkse Algemene Vergadering in Amsterdam, met het hoofdbestuur van het Bijbelgenootschap had gesproken, onder andere over het uitreiken van (gratis) bijbels bij de zegening van huwelijken. Enkele leden van het hoofdbestuur hadden meegedeeld dat zij bereid waren om, indien daartoe een aanvraag zou worden gedaan, een aantal bijbels tot dat doel te verstrekken, maar wilden een dergelijk verzoek in de vergadering van het hoofdbestuur bespreken. Het bestuur besloot om die reden om de bibliothecaris een dergelijke aanvraag aan het hoofdbestuur te laten zenden.<sup>8</sup> Naar aanleiding van dit schrijven stelde het hoofdbestuur in zijn vergadering van 10 november 1858 een commissie in die een beoordeling moest geven van het Groningse verzoek en het hoofdbestuur tevens van advies moest dienen over de vraag of er mogelijkheden waren, en zo ja welke, om het Groningse voorstel ten uitvoer te brengen.<sup>9</sup>

In het bestuursverslag, dat tijdens de algemene vergadering van de afdeling Groningen van het NBG op 21 oktober 1858 werd voorgelezen, meldde het bestuur dat zij had besloten om bij elke huwelijksinzegening aan de jong getrouwen een bijbel 'tot huiselijk gebruik' ten geschenke te geven. Het hoofdbestuur van het NBG had 'de maatregel zoo zeer goedgekeurd' dat het zich bereid had betoond hiertoe een aantal bijbels aan de afdeling gratis ter beschikking te stellen.<sup>10</sup> Overigens werd pas in de bestuursvergadering van 7 januari 1859 gemeld dat de afdeling van het hoofdbestuur toestemming had gekregen om gratis bijbels uit te delen, en wel tot een maximumbedrag van f 150,00. Tevens werd in deze vergadering besloten om het hoofdbestuur niet alleen te bedanken, maar ook om aan haar in overweging te geven om vanuit het hoofdbestuur, of eventueel vanuit de afdeling Groningen, het uitreiken van huwelijksbijbels aan de landelijke algemene vergadering voor te leggen (zie bijlage A). Op 15 januari 1859 antwoordde het hoofdbestuur de afdeling Groningen, dat zij zelf een voorstel zou doen om de uitreiking van huwelijksbijbels algemeen te laten worden (zie bijlage B).

### *De adviescommissie*

De commissie, die door het hoofdbestuur van het NBG was be-